

ETİK AHLAK VE DEONTOLOJİ

"Amaçlar krallığında her şeyin ya fiyatı vardır ya da değerlidir.Fiyatı olanın yerine,eşdeğer olarak başka bir şey konabilir.Her türlü fiyatın üstünde olan,dolayısıyla eşdeğeri olmayan değerlidir.

Akıl sahibi bir varlığın kendisinin amaç olabildiğini sağlayan tek koşul "Ahlaklılık"tır.Çünkü ancak onunla bu varlık amaçlar krallığında yasa koyucu bir üye olabilir.Böylece ahlaklılık ve insanlık aynı şeyi sağlayabildiğine göre değerli olan tek şeydirlir."Immanuel Kant"

Hatırlatarak belki de yeniden uygulanabilirliğini sağlayabilmek amacıyla,eczacılık mesleğinin etiği,ahlakı ve deontolojisiyle ilgili kısa açıklamalar yapma gereğini düşündüm.Eczacılık yeminimizde *"...Bilgilerimi insanlık aleyhinde kullanmayacağıma, meslektaşlarıma saygı göstereceğime, mesleğimi dürüstlük ve şerefle yapacağıma namusum ve vicdanım üzerine and içerim"* bölümleri yer almaktadır.

15-16 Ocak ; eczacılık tarihinin en önemli bir araya gelişinin ertesinde mesleğimize; dolayısıyla etiğine, deontolojisine sahip çıkmamız gerektiği önemle vurgulanmış; kayıplarımızın ve kaybedeceklerimizin önemli bir bölümünün buradan kaynaklanacağı söylenmişti.O günlerde kaybettiklerimizin ekonomik olanını bir nebze geri almayı başarınca,herşey düzeldi normale döndü,hatta bir daha bir sorunla karşılaşmayacağımız hayaline kapılarak toz-pembe sorunsuz bir mesleki yaşamı (bana göre dehşet verici boyutlarda) hem de Türkiye gibi bir ülkede sürdürmeye çalışıyoruz;kendimizi ve mesleğimizi yeniden yapılandıramaz ,düzenleyemezsek küreselleşen dünyanın (kürenin bir yerine tutunamazsak)bizi tamamıyla yok edeceği zamana kadar çalışabileceğiz.....!!!!!!

Her akıl bilgisi içeriklidir ve bir nesneyi ele alır ya da biçimseldir ve aklın yalnız biçimiyle ve düşünmenin genel kurallarıyla uğraşır.Biçimsel felsefe "mantık" olarak adlandırılır.Belirli nesnelere ve bunların bağlı olduğu yasalarla ilgili olan felsefe de ikiye ayrılır.Doğanın yasalarıyla ilgili olanı "fizik"(doğa öğretisi);özgürlüğün yasalarıyla ilgili olanı ise "etik"(ahlak öğretisi) olarak adlandırılır.

Etik ve ahlak kavramları günlük kullanımda yakın anlam taşımalarına ve çoğunlukla birbirinin yerine kullanılmasına rağmen aynı anlamda değildir.**Ahlak**;belirli bir yaşam anlayışından kaynaklanan davranışlar bütünü;algısal davranış kalıbını belirleyen değer yargılarını inceler.**Etik** ise;bu değer yargılarını araştıran,ahlaksal alanın temelini ve özünü araştıran bir bilim;insanın kişisel ve toplumsal yaşamındaki ahlaksal davranışlarıyla ilgili sorunları inceleyen felsefe dalıdır.

Sağlık bilimlerinde "etik" kavramı son yıllarda üzerinde en çok durulan ve tartışılan konular arasında yer almaktadır.Sağlığın ayrılmaz bir unsuru olan eczacılık hizmeti etik yönüyle de araştırılıp tartışılmaktadır.

Deontoloji,her türlü iş ve mesleğin özel ahlakını ifade etmek için kullanılan bir deyimdir,**ödev bilimi** olarak türkçeleştirilebilir.Her meslek az ya da çok belirgin olan kendi meslek ahlakını üretir.Kurallar bu mesleği seçer ve meslek olarak yürütene bağlar.Ödev etiği (deontoloji) kavramını ilk defa Alman filozofu Immanuel Kant ortaya koymuştur.Bu anlayışa göre bir eylem;vicdan dediğimiz bir yasa koyucunun

denetimindedir ve insanın eyleminin amacı kendi içinde yer alır.

Mesleklerin gelişimi amacıyla dünyada pek çok yeni kavram ortaya çıkmakta ve bunların geliştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.Hedef daha iyi hizmet sunumu ile insanların mutluluğunu artırmaktır.

Nüfusu hızla artan ve gelişen dünya,her dönem kurallarını yenilemek zorundadır. Teknolojik gelişimle beraber ilaç uygulamalarında da yenilikler, sunum değişikliklerini de birlikte taşımaktadır.

Eczacılık etiği, etik kurallarını ve ilkelerini eczacılık uygulamalarına uyarlar.Özel bir durumda eczacının kendi kendine ne yapması gerektiğini sorması etik bir sorgulamadır.

Biz eczacılar, insanlık tarihinin en eski mesleklerinden birini yapmaya çalışıyoruz.Bilim,teknoloji ve toplumsal değişimlere bağlı olarak her dönemde mesleğimiz bir başkalaşım yaşamaktadır.Yakın geçmişte havan,terazi vs ile ilaç hazırlayan eczacı bugün her şeyi hazır mamul halinde insanlığın hizmetine sunmaktadır.Kapitalist sistem kendine yeni ufuklar yaratmaya çalışırken,bizlerde bu değişimlerden farklı şekillerde etkilenmek zorunda kaldık.Ülkemizde 1920 li yıllardan kalan yasalarla günümüzü nasıl pozitif hale getirmeyi düşünüyorsak,ileriye gören çağdaş siyasilerimizin çabasıyla(!!!!) nereye, nasıl gideceğiz değerlendirmesini size bırakıyorum.

Ettiğimiz yemini kaçımız satırı satırına biliyor, hatırlıyor? Ortaya konan etik kurallar,deontoloji kuralları kitaplarda kaldı.Kendimize yabancılaştığımız bu sistemde mesleğimize ve meslektaşlarımıza da yabancılaşırsak,insan yaşadıkça var olacak bu mesleği yapacak birileri,büyük sermaye grupları,bizim yerimize yapacaktır.Bundan hiç kuşkunuz olmasın.

Sistemler kendiliğinden oluşmaz.İnsanlar ya da toplumlar günü kendileri kuralları koyarak oluşturur.Bireyselleşmenin ve kendine yabancılaşmanın en yoğun yaşandığı ülkemizde,kendi kafamızın içinde kalarak hiçbir şeye çözüm bulamayız .Kabuğumuzdan çıkarak taşın altına elimizi koymamız gerekir ki,sistemimizi oluşturalım.Bizim yerimize düşünüp,bir şeyler üretsinler diye yüksek mevkilere gönderdiğimiz insanların, siyasilerin çabası bizi çok iyi bir noktaya taşıdı! !!?????Hepimiz uçuruma düştük;biraz da bizim için düşünmelerini istersek,neler olacağını tahmin etmek zor değil.

Konulan ya da konulacak kurallar hepimizin daha iyi geleceği için değil mi?Neden kurallar belirlenirken biz de düşünmüyoruz?Başka şansımız yok yaşamak için!Gelin hep birlikte geleceğimizi oluşturalım.Başkası sizin için iyi bir gelecek sunabilir mi?Kaderimizi biz tayin edelim ama hep birlikte.....

Kendimizi kafamızın içine hapsetmeyelim.Ara sıra kapıyı açıp bakalım ve dışarıda ne çok şey olduğunu görelim. Bugünün düşü yarının geleceği olacaktır.....

Ecz.Oğuzhan SÜRME
4. Bölge Adana Eczacı Odası
Yayın Kurulu Üyesi

Kaynak:

Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları (Immanuel Kant)